

Foto: Anders Bohlin

Brandnäva finns på den svenska rödlistan över hotade arter i kategorin starkt hotad (EN). För att bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna arten.

Brandnäva är en ett- eller ibland tvåårig, upp till 50 cm hög ört. När den är tvåårig utvecklas under det första året enbart en bladrosett. Hela växten, utom bladens ovasidor, har både långa hår och körtelhår och den har en stark och lite obehaglig lukt. Stjälken har oftast röda ledknutar.

Blommorna är blåviolettera, femtaliga och kronbladen är något längre än foderbladen.

Brandnävan blommar i juli–september. De smågropiga, rödbruna fröna groor först när de blivit uppvärmda till 40–50°C.

Brandnävan är mycket lik den närbesläktade svedjenävan (*Geranium bohemicum*). Brandnäva skiljs från svedjenäva på de röda märkena (vita hos svedjenäva), kronblad med vit bas, smalare bladflikar (jämför bilderna ovan och på baksidan, samt de gropiga fröna (jämför hos svedjenäva).

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen

CR – Akut hotad

EN – Starkt hotad

VU – Sårbar

NT – Missgynnad

DD – Kunskapsbrist

Brandfält i Svalehult 1995. Foto: Anders Bohlin

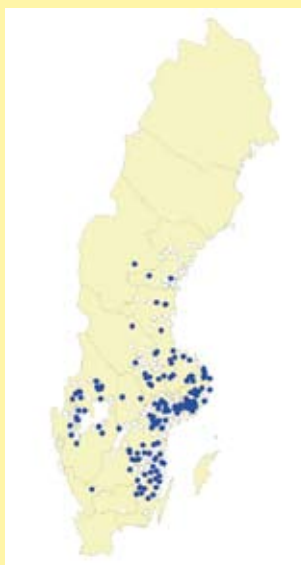
Brandnäva

förekommer främst på brandplatser eftersom fröna behöver värmas upp till 40–50°C för att kunna gro. Så höga temperaturer kan också uppstå på kalhyggen och utmed vägkanter där solinstrålningen är stark, vilket gör att brand inte är helt nödvändig för att nävan ska kunna gro och blomma. Brandnävan uppträder plötsligt och försvinner så snart andra växter börjar konkurrera med den om utrymmet. Fröna kan ligga i marken i mer än hundra år i väntan på nästa brand.

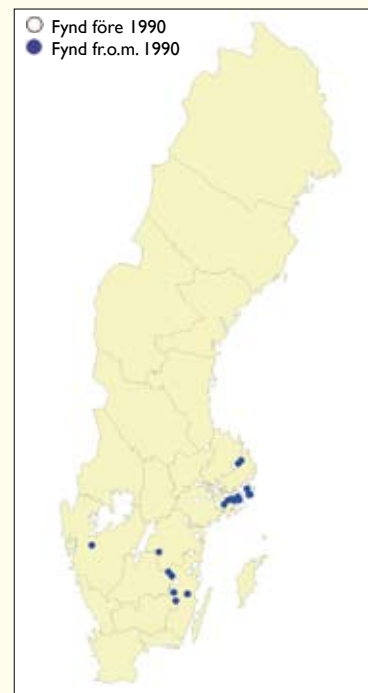
Den viktigaste orsaken till artens tillbakagång är främst upphörande hyggesbränning och kolning. Dagens effektivare brandövervakning gör dessutom att en allt mindre areal skogsmark brinner varje år. En viktig åtgärd för att gynna artens överlevnad är så kallad naturvårdsbränning, som även hjälper andra brandgynnade arter att överleva. Omrörning i markytan kan också aktivera fröna att gro.

Svedjenäva Foto: Anders Bohlin

En nära släkting till brandnäva är svedjenäva *Geranium bohemicum*. Även den finns på rödlistan över hotade arter och är placerad i kategorin missgynnad (NT).

Brandnäva har en märklig världsbredning. Förutom i Sverige finns den endast i Medelhavsområdet.

Om du vill läsa mer om brandnäva och svedjenäva eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för brandnäva eller svedjenäva hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna. Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken